

Marta Mata
i Garriga

Amagatalls de la renovació pedagògica

En els 25 anys
d'Escoltes Catalans

Col·lecció
"Reflexions
en veu alta"

Amagatalls de
la renovació
pedagògica

En els 25 anys
d'Escoltes Catalans

Presentació

En la seva fundació, el desembre de 1974, Escoltes Catalans es va definir com una associació laica, coeducativa i catalana. Aquesta definició explicitava clarament els seus trets propis i diferencials, però el que no calia explicitar, perquè tothom ja ho tenia ben clar, era la seva condició, en tant que escolta, d'associació educativa. Avui, vint-i-cinc anys després, totes aquestes idees segueixen tenint la mateixa vigència que el primer dia i a Escoltes Catalans seguim entenent que l'educació dels més joves és un dels instruments més valuosos a l'hora de canviar tot allò que no ens agrada del nostre entorn a fi i efecte de millorar-lo.

Si mirem al nostre voltant, podrem observar que hi ha un ampli ventall d'agents educatius, institucions o associacions que tenen com a finalitat educar i formar persones per tal que desenvolupin al màxim totes les seves capacitats. La majoria d'aquests agents educatius tenen una clara metodologia de treball i uns objectius molt concrets.

En primer lloc, cal parlar de l'escola i la universitat –l'anomenada *educació formal*–, dues institucions amb unes funcions socials ben definides i unes estructures molt clares, però a les quals molts cops

se'ls exigeixen fites que no poden assolir totes soles. En segon lloc, però no menys important, hi ha la família i l'entorn d'amistats –el que s'ha anomenat *educació informal*. La família és l'òrgan que més directament influeix en la formació de la personalitat, especialment durant determinats períodes del desenvolupament i de la maduració de les persones. El model i els tipus de conducta que transmet la família, tant positius com negatius, juguen un paper bàsic a l'hora de construir la personalitat de cadascú.

Finalment, cal esmentar l'associacionisme educatiu, que s'ha anomenat, en contraposició, *educació no formal* i, al nostre país, també *educació en el temps lliure*. En bona mesura, la importància d'aquesta vessant prové de les vivències i les experiències que proporcionen les activitats desenvolupades pels infants i joves associats. A més, és un element de socialització i d'implicació en l'entorn força important i que es duu a terme en un ambient molt diferent del dels dos àmbits anteriors.

Fins ara la relació entre aquests tres àmbits de l'educació ha estat molt débil i sovint s'ha caracteritzat per contactes esporàdics i petites col·laboracions. Tot plegat ha provocat un allunyament entre ells i la consegüent manca de coneixement de les tasques que uns i altres duen a terme.

D'aquesta desconexió i d'aquest distanciament, qui n'ha patit les conseqüències més directes és l'infant o el jove a educar, que ha deixat de ser el centre de

molts dels nostres debats per convertir-se en espectador de luxe d'un conflicte d'interessos entre les diferents institucions i associacions educatives.

Actualment, a les portes del segle XXI i en el si d'una societat cada vegada més interrelacionada i d'un món globalitzat, no té gaire sentit treballar aïlladament en el nostre camp. Així doncs, cal que tots els agents educatius posem en comú els nostres treballs i coneguem amb més profunditat la feina que cadascú està duent a terme.

Amb aquesta interrelació aconseguirem dos objectius paral·lels. D'una banda, centrar el debat en la manera com la nostra intervenció repercuteix en els educands i, així, situar l'infant en el centre de la nostra atenció. D'altra banda, donar a conèixer i intercanviar experiències i metodologies de treball que són efectives en els diferents camps de la nostra intervenció. Un exemple d'aquest intercanvi metodològic es va produir quan el món escolar va adoptar com a seves, amb resultats força positius, metodologies de treball pròpies d'agrupaments escoltes, primer, i de grups d'esplai, més endavant.

A més, aquesta tasca paral·lela ha de servir per relançar entre tots un factor essencial dins el nostre àmbit: el de la innovació pedagògica. El coneixement i el treball conjunt ens han de permetre experimentar noves estratègies per fer front als nous reptes del segle XXI. La societat està en constant evolució i s'espera de nosaltres que sapiguem afrontar tots aquests canvis amb noves metodologies de treball. Temes com la sobreinformació, el consumisme

desenfrenat, la relació amb d'altres cultures o el desenvolupament sostenible són reptes que no podem defugir i als quals cal fer front. I això ho farem molt millor si treballem conjuntament, si agrupem esforços i si deixem de treballar aïlladament com fins ara.

Una de les conclusions del recent III Congrés d'Escoltes Catalans anava justament en aquesta línia: «Hem d'interactuar amb altres agents socials i educatius, apropant-nos per compartir, aprendre mútuament i fer força, fugint de sentiments de superioritat, inferioritat o competència. Hem d'estar amatents a les polítiques educatives, dir-hi la nostra i reclamar un reconeixement social a la funció educativa del nostre moviment. L'escola i la família no han de ser competidors, sinó còmplices de la nostra acció educativa».

És per reforçar aquests plantejaments, i per reobrir amb força aquesta línia de treball, que des d'Escoltes Catalans vam demanar a l'amiga Marta Mata que fes una breu conferència al voltant d'aquestes idees en ocasió del nostre vint-i-cinquè aniversari. La Marta Mata és una gran pedagoga, formada a l'Escola Pere Vila i a l'Institut Escola de la Generalitat, que va iniciar la seva activitat professional a Salleres (Baix Penedès) i que darrerament ha estat investida doctora *Honoris Causa* per la UAB.

Va formar part de l'equip fundador de l'Associació de Mestres Rosa Sensat, una associació capdavantera dels moviments de renovació pedagògica que tant han treballat en pro de la tasca educativa al nostre

país, i, alhora, va combinar la seva activitat pedagògica amb un ferm compromís polític, on també ha incidit considerablement en el tema de l'ensenyament.

El text que trobareu a continuació és el discurs íntegre que va pronunciar la Marta Mata el 16 de desembre de 1999 al Palau de la Generalitat, a l'acte de commemoració del 25 anys d'Escoltes Catalans, presidit pel president del país, Jordi Pujol. En aquell acte ens vam aplegar membres de diferents associacions educatives, amics, personalitats i una àmplia representació de l'escoltisme català, present a través de diverses generacions.

Voldriem que les idees i els plantejaments que recull aquesta petita excursió pels amagatalls de la renovació pedagògica es puguin tirar endavant amb la major celeritat possible. Això sí, cal tenir molt clar que per engegar molts dels projectes que s'hi proposen faran falta bones dosis de creativitat i imaginació, dues coses que no són pas alienes al món de l'educació, però que no sempre desenvolupem com cal.

I és que, recordant aquell III congrés d'Escoltes Catalans, on ens vam trobar tots els i les caps, cal seguir tenint present que la pedagogia, l'educació, és això: "imaginació i poesia".

Josep Maria Rodés i Cama

Cap Pedagògic d'Escoltes Catalans i

patró de la Fundació Catalana de l'Escoltisme laic.

Amagatalls de
la renovació
pedagògica

Cal començar mirant d'explicar i d'excusar el per què d'aquest títol. La seva expressió principal, *Renovació Pedagògica*, no cal que sigui definida aquí. Penso que tots compartim la concepció que l'Educació és art i ciència. Art en l'activitat de cada dia, en tants de racons, arreu del món. Ciència, *Pedagogia*, per tots aquells que professen l'educació, i no només els seus professionals, i no, per damunt dels altres, els que hi treballen als departaments especialitzats de les universitats i instituts de recerca, sinó per tots els que es dediquen a l'educació amb plena consciència i responsabilitat. Consciència i responsabilitat que porta inevitablement a la *renovació* constant.

I pot semblar una mica, o molt, fatxenda, parlar de *Renovació Pedagògica* en singular, i encara més amb un determinant *la, la Renovació Pedagògica*, com si no n'hi hagués cap altra. Però he de confessar que aquesta unicitat és una convicció i, alhora, una esperança que es fonamenta en la constatació en molts i molts casos, un d'ells el que ha fet que avui sigui aquí. La constatació que tota acció concreta de renovació pedagògica es reconeix en una altra, des del primer moment que es coneixen. És, com se m'ha dit, pel coneixement i reconeixement que hi ha hagut, entre el moviment de renovació pedagògica de

l'escola a Catalunya, i el de l'escoltisme català, que sóc aquí, per recordar i celebrar els encontres d'ara fa vint-i-cinc anys, amb l'encontre d'ara mateix.

En la teoria, no hi pot haver cap dubte de la relació entre escoltisme i escola, una relació de col·laboració, de complementaritat, de confluència en la formació humana. En la pràctica, tenim l'encontre en la història concreta de l'educació i la Renovació Pedagògica a Catalunya, en la qual compartim la humilitat i l'orgull, de saber que no som únics, però també, que hem ajudat a educar en renovació, que n'hem compartit la responsabilitat, en els mals temps, com volem compartir-la en els bons.

I al títol, es parla d'*amagatalls*, i no sols pel record dels temps que calia amagar la renovació pedagògica, en els respectius caus, i esclatàvem d'alegria en la perspectiva del canvi del temps, per fer rutes i trobades, com ara fa vint-i-cinc anys, sinó per la convicció, avalada per l'anomenat Informe Delors, que el tresor de l'Educació té sempre quelcom d'amagat, que cal descobrir constantment: la natura humana, com a renovació, m'atreviria a dir.

D'*amagatalls*, en plural, però no de *els amagatalls*, perquè poden ser molts més i aquí ens referim bàsicament a dos, la nostra escola i el nostre escoltisme, i als seus encontres. Però sobretot al seu compromís de *recerca*, un terme que, en la teoria, es troba a la Universitat, però que, a més, caps escoltes i mestres compartim, en la pràctica diària, com a la més alta responsabilitat. La responsabilitat d'oferir als nostres infants i joves, les millors rutes i mitjans d'educació que siguin possibles, en els nostres

respectius camps, i la cordialitat de l'entesa, l'acord en el concret del creixement de cada infant, i en la concepció general de l'educació, com a art d'alegre creació, amb l'exigència de la ciència i de la tècnica, i amb la responsabilitat del compromís cívic.

Celebrem doncs, l'aniversari d'avui parlant de les trobades entre escoltes i mestres, de la relació entre Escollisme i Renovació Pedagògica de l'escola a Catalunya. Tenim una història d'entesa, passada, però viva, un present alhora problemàtic i prometedor, un futur que els grans podem dir que inevitablement ha de ser *el futur, òptim*, però a condició els joves el realitzin.

Posat que m'heu demanat aquest parlament, com a persona ja gran, he suposat que voleu que ajudi a prendre carrera d'aquell passat, per millor comprendre i compartir aquest present, per millor continuar empenent el futur. No podria, ni voldria, anar un pas més enllà, perquè, parafrasejant textos lapidaris, aquest futur serà vostre, el fareu vosaltres, o no serà. I, d'altra banda, fa anys que he descobert, jubiladament, i gairebé sempre jubilosa, el gust de passar torxes, que bé coneixeu els escoltes.

Ara he de començar amb la torxa estreta d'un conte que m'explicava la mare. El conte tenia per escenari o amagatall el despatx – biblioteca de la rectoria de la parròquia de Jesús de Gràcia, els primers anys vint. Allí es trobaven, acollits pel senyor rector, un mestre jove, director de l'escola veïna, un jove mossèn, organista de la parròquia, algun feligrès, i, a vegades, s'hi esquitllava la neboda gran del senyor rector, estudiant de mestre. I aquesta neboda, que va ser la

nostra mare, Àngels Garriga, feia acabar el conte sovint amb una cantada. I quan ens explicava el conte, ja en els anys trenta, jo descobria que era un conte de veritat, i coneixia els seus personatges, Mn. Antoni Batlle, el músic i cap dels Minyons de Muntanya que acollia el meu germà com a follet i llobatò, al costat del Josep i l'Oriol fills del mestre Artur Martorell, llavors ja treballant en la renovació de les escoles a l'Ajuntament de Barcelona, on treballava la mare.

Moltes vegades he pensat en el valor d'índex d'aquella trobada, per a l'inici d'una concepció oberta de l'educació a Catalunya, superant el clos físic i institucional de l'escola i amb l'impetu de la renovació i de l'acord entre els dins i el fora. I, a més de les pistes personals, que he esmentat, i que enllacen pares i fills amb mestres i escoltes, la història de les institucions que fa Alexandre Gali, exponent cabdal de la renovació pedagògica del primer terç de segle, ens mostra, no sols que a les escoles renovadores com Blanquerna es fomentava la constitució de grups d'escoltes, sinó que explica com el 1932, la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, organitza un "Curs d'Educació Escoltista i Pràctiques de Campament", destinat a mestres nacionals i municipals de Barcelona a fi que, com diu la convocatòria, segurament redactada pel mateix Artur Martorell, «ben preparat per a portar a la pràctica aquesta vida total, activa i sana a ple aire, sabent gaudir de la naturalesa, i sabent-se valer dels mitjans que ella els posa a l'abast esperonant sobretot el lliure desenvolupament de la personalitat dels nois que tinguin sota el seu guiatge, puguin començar a escampar-se ja aquest estiu per les nostres

muntanyes conduint nois de la ciutat que alhora que vigoritzin el seu cos vagin a enfortir el seu esperit i a ponderar el seu caràcter». 1932. Desigs, paraules que molts mestres i escoltes signariem avui dia i que en aquell moment van emmarcar un curs, realitzat «gràcies a l'existència d'una organització que ja caminava com la dels Minyons de Muntanya» i que quan poc després s'oficialitzà tenia un Consell «...compost per Josep Maria Batista i Roca, Mn. Antoni Batlle...» i sis prohoms escoltes més.

Els camins del senyor de l'escoltisme i de la renovació pedagògica, poden ser més o menys amagats, però sempre es troben, anant cap a un mateix lloc. Aquella trobada va haver de ser aparentment curta. Una guerra la desbarataria, però no podria malbaratar-la en el seu valor intrínsec, només amagar-la. I sóc testimoni també de com els gran i petits que acabo d'anomenar, es trobaren el mateix any 1939 al voltant de Mn. Batlle, amagats en alguna escola o rectoria per continuar preparant els camins de la vida jugant-ne tots els jocs de la descoberta al cant, amb serietat i alegria continguda.

Durant molt temps, els escoltes van haver de refugiar-se en els respectius caus, i amb dificultat per institucionalitzar-se. Les relacions entre gent d'escola i gent d'escoltisme, treballant en la línia de la renovació pedagògica, s'ha produït en les dècades del franquisme, almenys a nivell personal. Precisament ara que un grup de mestres (gairebé tots jubilats, i que vam treballar en els inicis de Rosa Sensat) estem mirant de resseguir les traces del moviment de renovació pedagògica de Catalunya, en aquelles quatre dècades, hem valorat, i molt, aquelles relacions.

Transcriu el paràgraf que es dedica a l'escoltisme els anys quaranta, la dècada del pànic més cerval a ser considerat mestre renovador a l'escola, la dècada en què es fa poc i tant d'amagat a l'escola, que es prefereix no dir-ho ni relacionar-se amb ningú. És en aquesta dècada que cal confessar que, textualment, «l'escoltisme és el veritable refugi i viver d'educació integral. Els anys quaranta, i amb les orientacions de Mn. Antoni Batlle, va vertebrant-se com a moviment formatiu català, amb el coneixement respectuós de la natura, el joc, el treball, l'estudi actiu, l'expressió personal, el treball manual, en la vida pràctica i en la creació artística, amb l'exercici de l'esperit de servei en companyonia, una formació religiosa viscuda, l'assumpció de responsabilitat a molts nivells. De l'escoltisme sorgiran, entre tants professionals compromesos, molts mestres, i en certa manera, institucions que significarien molt per la pedagogia, com la Coral Sant Jordi en el camp de la música, del cant coral, expressió col·lectiva d'un poble, com la cultivava Oriol Martorell. Que per cert, a la mateixa dècada, ja va dirigir cantades a alguna escola municipal, amagatall de renovació sota l'empara d'Artur Martorell.

El moviment escolta, tot el risc, llavors, mantenia aquesta torxa, ja no diré de la renovació, sinó de la dignitat de l'educació, quan l'escola, institució manada, vigilada i castigada, no podia fer-ho, més que en els racons més amagats d'algun cau, que també n'hi va haver, però sense ni conèixer-se entre ells. Cal dir que, segurament, les seves possibilitats d'un moviment al servei del que n'hem anomenat "educació no formal" eren més grans, que era més possible tancar les portes de l'escola que posar portes

al camp de l'escoltisme. Però el més fàcil i segur era quedar-se a casa; i l'escoltisme no ho va fer, va afrontar també les seves dificultats, i va assumir riscos, que ara semblen "batalletes" dels vostres vells. Tots els vells en tenim, i val la pena que les coneguem, no pas per continuar-les, sinó per considerar com van ser viscudes en soledat, gairebé en el buit, pels caps, però amb una gran tensió que va repercutir positivament en la formació de minyons i noies guia. Penso en caps com la Montserrat Jaques i l'Antoni Serra, en els nois i noies de tants agrupaments. La tensió d'aquells riscos, en la dècada següent, ja havia produït i escampat una promoció de mestres amb una certa formació en la concepció de l'educació integral i les tècniques de l'escola activa, especialment en l'estudi de la natura i el cultiu de tantes formes d'expressió. A les primeres escoles actives dels anys cinquanta ens vam trobar amb una bona quantitat de mestres, formats en l'escoltisme, i encara més entre professors i alumnes de Rosa Sensat, els anys seixanta.

Hi havia alguna dificultat entre mestres provenint de l'escoltisme, i mestres que partien sobretot de la consideració de la seva mala experiència escolar. La dificultat produïda pel diferent sentit del perill polític, i la diferent concepció de les exigències d'una educació formal a l'escola. Ara, a la distància de tres o quatre dècades, les diferències són molt menys importants, i es pot valorar millor allò que els mestres, majoritàriament les mestres, provenint de l'escoltisme van aportar al moviment de renovació de l'escola: la seguretat de la seva implicació, del seu compromís en el treball, que com que no sempre tenen els que fan unes oposicions o busquen un contracte. En parlarem després.

Ara fa vint-i-cinc anys, ja en l'acabament d'aquelles dècades, Escoltisme i Moviment de Renovació Pedagògica, expressaven amb diversos documents la seva esperança en el futur, en els camps de l'educació formal i no formal, escolar i extra-escolar, respectivament, dins d'una concepció d'educació pública, catalana. Però els avatars d'aquests vint-i-cinc anys han afectat de manera diferent els nostres ànims.

Crec que entre els vostres documents de llavors i els que heu produït en el darrer Congrés, hi ha només la diferència del progrés en la mateixa línia, i la mateixa llibertat d'expressar la concepció d'educació que professeu: l'Educació, formació integral del ciutadà, per l'activitat de nois i noies, amb unes idees en acció. Amb la participació en el moviment associatiu com a factor de la pròpia formació. Amb gratuïtat, entesa no sols com no pagar o no cobrar, sinó en treballar de bon grat, a donar i a rebre de grat. Cultivant la responsabilitat, el compromís, amb capacitat crítica i coherència, envers la societat, del país al planeta, vivint la pròpia formació com a construcció de catalanitat, obertura a la interculturalitat, i aventura internacional.

Teniu, reconeguda per la Generalitat des de 1983, una organització autònoma, amb els objectius i els límits dels Drets Humans, amb la laïcitat com a actitud encaminada a respectar la diversitat de creences i pensaments. I aneu menant-la com creieu, en col·laboració amb institucions educatives, en interrelació amb els agents educatius que són l'escola, la família, altres serveis. I és de remarcar el vostre objectiu de formació de caps, responsables,

compromesos, en l'educació, la solidaritat, la democràcia, la defensa de la natura ... I encara més com manteniu el vostre ànim, vint-i-cinc anys després. I com, de manera ben pedagògica, barregeu mitjans i objectius: educar en llibertat, per a la llibertat. Amb el vostre estil. Heu estat capaços d'encunyar un nou terme, de dues lectures, dinamit(z)ar, i aplicar-lo amb assenyat humor als vostres projectes, sabent quan cal emprar una lectura i quan cal emprar l'altra.

I mentrestant, què ens ha passat als mestres renovadors que el 1975 formulaven en el document per una nova escola pública, en un desitjat marc polític democràtic a Catalunya, marc que podien omplir ja amb un plantejament ben definit de renovació pedagògica tot al llarg del sistema educatiu?

Doncs no puc explicar tot el que ha passat, ni sé si es pot explicar des d'un sol mirador; però el que sí sé és que els ànims vostres i la capacitat d'encunyar nous termes com heu fet, no són els nostres, i que ens calen.

Voldria, amics escoltes, abusant, ja ho sé, de la vostra benvolença, i aprofitant, ja ho podeu entendre, l'ocasió, i les altres presències amb què ens trobem, explicar la situació des del mirador de renovació pedagògica on treballo, i demanar-vos a tots l'ajut.

Què ens ha passat a aquells mestres? Doncs senzillament que el que proposàvem i demanàvem l'any 1975, de tenir l'escola governada des de Catalunya, era una realitat, exactament l'1 de gener

de 1981, amb un govern de la Generalitat elegit el 1980, segons l'Estatut de 1979, en el marc de la Constitució de 1978. Molts passos de gegant en cinc anys.

I un altre pas, l'any 1985, quan allò que deu anys abans nosaltres definíem com a principal dinàmica del sistema educatiu, la participació de tots en la seva programació i gestió, es convertia en llei. Una llei que posava en totes les instàncies de govern de l'escola –des del més petit centre al municipi, a les demarcacions administratives, la comunitat autònoma i l'Estat– un Consell Escolar que vehiculava aquesta participació.

I un altre pas, el 1990, quan es definia una altra gran llei que reformava l'estructura i els continguts del sistema educatiu, tenint en compte moltes de les aspiracions i el treball que quinze anys abans presentàvem en els nostres documents, des de l'Escola Bressol al "tronc únic" de l'ensenyament secundari, com llavors anomenàvem el que ara s'anomena secundària obligatòria.

I amb tot això, com és que els ànims dels mestres no són els vostres? La veritat és que no interessa tant discutir-ne les causes, potser relacionades amb la pèrdua de força interior d'allò que es fa per llei sense haver-ne viscut el grat, el goig. El que ens interessa és buscar les solucions. Els camins en què tots els compromesos en l'educació puguem trobar-nos i col·laborar en allò que ens uneix, i que molt clarament he vist preparant aquestes paraules per a escoltes des dels mestres.

Segur que a nosaltres ens uneixen tres focus de progrés en el camí emprès:

- la força de la participació de la implicació de tots en el procés educatiu,
- la consideració de la globalitat a educar, sorpresa a extreure, des de cada noi, a cada país, a la humanitat,
- la conquesta de la llibertat.

La participació, la implicació, com ja veïem els anys cinquanta, és bàsica en educació, en la concepció de l'educació: responsabilitat en l'acompliment d'un dret, l'educació que es renova segons les veus del vent, segons les exigències dels temps, l'educació com a obra d'art, que es fa, l'educació, bé de creació, no de consum. Aturem-nos un moment a pensar-ho. L'Educació no és un bé de consum, que els pares compren per als fills, a unes empreses amb mestres o monitors, complidors, però no creatius. De la mateixa manera que els nens i nenes no són propietat privada dels pares, ni de l'Estat, ni de l'església, ni del mestre, sinó responsabilitat pública, de tots ells, de tota la societat, l'Educació ha d'estar emmarcada en les lleis de bé públic, no pot seguir les lleis del mercat, sinó precedir-les; perquè com deia un ministre danès d'Educació, el mercat pot ser un bon servidor, però és un mal amo en Educació, i en tants altres camps.

L'Educació és bé de creació en el qual estan implicats igualment els educadors i els que s'eduquen, pares i mestres d'escola, caps d'escoltisme, i a la seva manera, també els infants i joves, escolars o escoltes. I un bé de creació només es produeix per la implicació personal dels seus protagonistes, tots. I ara que estem assetjats arreu pel consumisme, també en educació escolar i en educació en el temps lliure, aquesta

Implicació que, per definició funciona entre caps i escoltes, respecte la tasca a fer, continua essent la millor aportació que l'escoltisme pot fer a l'escola en vies de renovació, convertint la llei en vida.

L'altre focus a compartir entre escola i escoltisme és aquesta concepció de la globalitat per la qual treballem, la humanitat, des de l'arrelament a cada país, en el nostre cas Catalunya, amb la seva situació d'interculturalitat, però amb la concepció global del món i la humanitat a construir, concepció que val per a pares i mares, nois i noies, i mestres, concepció a què alguns hem arribat per la drecera del cristianisme i altres per altres vies, però sempre amb la dedicació personal que cap drecera pot estalviar, al contrari.

Així ho pensava aquest mateix any quan sentia les paraules de la mestra Maria Antònia Canals a Katmandú en l'acte de la signatura d'un conveni entre la Universitat nepalí i la nostra Universitat de Vic, per a la fundació de la primera Escola de Mestres d'aquell país. Un acte de solidaritat entre dos països, Nepal i Catalunya, com deia Maria Antònia Canals, i afegia: «Crec que en l'origen del que estem celebrant aquí hi ha un fet que em sembla meravellós, del qual vull donar gràcies a Déu, i que desitjo expressar davant de vosaltres per celebrar-lo conjuntament. El fet, tal com el veig és que els nens i nenes petits i petites, a qualsevol lloc del món, volen aprendre, és a dir, tenen el desig i l'impuls irresistible de buscar, d'avançar, de créixer, de fer-se grans en tots els aspectes; i que tenen en el seu interior les capacitats per a realitzar-ho. És per això que tots els nens del món, més enllà de quines siguin les seves possibilitats socioeconòmiques, tenen el dret a una educació que

contempli i potenciï totes les seves capacitats. Aquest fet provoca com a resposta un altre fet, també meravellós: que arreu del món hi ha, i sempre hi haurà, homes i dones apassionats en la tasca de satisfer aquest desig d'aprendre dels petits, és a dir, apassionats en la tasca d'educar, fins al punt de fer d'ella l'objectiu de la pròpia vida». I acabava: «Fem vols perquè tots els nens i nenes del Nepal, i els nens i nenes de tot el món creixin avui amb plenitud i felicitat i siguin demà homes i dones lliures, capaços de viure en harmonia amb la natura, i amb tots els humans, i capaços de construir un món millor, just i fraternal.»

Són paraules dites en un país milers de quilòmetres lluny, a milers d'anys de distància en concepcions religioses, a segles de situació política, però que segur que el proper segle farà la confluència amb tots els altres, com hem d'esperar. Paraules que entre els mestres catalans tenen la força d'una història propera, però ja història, perquè són les que hi havia, encara sense saber pronunciar, dessota el nostre moviment de renovació pedagògica en la fundació de les primeres escoles els anys cinquanta, en la fundació de la mateixa Ton i Guida l'any 1962 al llavors suburbi de Verdum, per la mateixa Maria Antònia Canals. Si les he recordat aquí davant de vosaltres, Escoltes Catalans, és perquè vosaltres teniu en la vostra mateixa definició i pràctica la concepció d'internacionalitat que m'agradaria que tingués oficialment l'escola catalana, que permetés, per exemple, considerar tota l'obra de Vicki Sherpa i els seus amics al Nepal amb la mateixa responsabilitat que la d'un trenté moviment de renovació pedagògica de Catalunya, i el mateix per a tantes

altres experiències de col·laboració a diverses parts del món, que enriqueixen els nostres horitzons.

I he volgut també acabar amb aquestes paraules per emmarcar amb les seves aspiracions de llibertat, el tercer i darrer focus de confluència entre escoltes i mestres.

No parlaré ara d'això que tots sabem, de la llibertat com a cim de la construcció de l'home, com a cim cada vegada més alt de l'educació; parlaré de l'esperit de llibertat que traspuen els documents dels escoltes i el vostre tracte, i voldria pensar que en aquest esperit de llibertat per avançar en els camins de l'educació, està també la solució per avançar a l'escola, ara precisament que tenim a les mans la seva reforma que ha de permetre encarar el proper segle.

Massa aclaparats sota la novetat de cicles, currículum, eixos, avaluacions i promocions hem de retrobar la llibertat de pensar en els nois i noies com hi penseu vosaltres: que l'Escoltisme, amb la seva llibertat del no formal ajudi tot el procés d'educació formal. I que també els mestres tornem a pensar en els nens com ho feu vosaltres, i que després de deixar-nos els més petits a les Escoles Bressol i als Parvularis on treballen els mestres més delicadament especialitzats puguem pensar com vosaltres en els i les follets (6-8 anys) la il·lusió de créixer; en els llops i llobes (9-11 anys), fent córrer la imaginació; en els raiers i raieres (12-14 anys), que ara són els terribles habitants de l'ESO, vivint la gran aventura de l'afirmació d'un mateix; en els pioners i pioneres (15-17 anys), l'entusiasme pels propis projectes i ideals; i en el Clan (17 anys en endavant), una joventut

viscuda al màxim, en l'autogestió. Una autogestió de la qual fou campió a l'escola el vostre company Quim Franch que amb el record de la seva obra pot ajudar-nos també a això que vosaltres definiu com al gran repte de ser cap, de ser educador o educadora, de ser responsable de l'educació dels més petits i passar-los la torxa de la humanitat: la llibertat.

Com ho podem fer? No hi ha dubte que aprofundint les relacions entre mestres i escoltes; però aquí, en aquest Palau de la Generalitat, voldria pensar i dir com desitjariem d'ella el marc i l'ajut per l'impuls tant de l'Escoltisme com de la relació entre Escoltisme i Escola. L'any 1932 es treballava des d'aquesta mateixa plaça en una línia. Segur que el 2000 i els que seguiran en demanen moltes més, amb el mateix esperit de col·laboració de tots en l'educació dels infants.